

Toegankelijkheid tijdens het bouwproces van openbare gebouwen

De oorsprong van het Platform gehandicaptenbeleid Westland (toenmalige platforms in de diverse kernen) is gelegen in de strijd om een Bereikbare, Toegankelijke en Bruikbare samenleving voor mensen met een chronische of lichamelijke beperking. Sinds 1975 vraagt het platform aan gemeente om toegankelijkheid in te bedden in het beleid. Belangrijke stappen zijn inmiddels bereikt, al of niet in samenwerking met de Vrouwenadviescommissie voor de woningbouw (VAC).

In 2012 heeft het PGW een presentatie over het belang van Toegankelijkheid gehouden voor medewerkers van de gemeente Westland. Hier is de noodzaak aangegeven om de inbedding van toegankelijkheid in het beleid op een praktische manier te waarborgen. Jarenlange ervaring leert immers dat veel goede intenties in de praktijk fout uitpakken. Van essentieel belang is daarom ook om tijdens een bouwproces op de juiste momenten te checken of wordt voldaan aan de vooraf besproken toegankelijkheidseisen en –afspraken.

Bij een bouwproject zijn vele partijen betrokken, zoals architecten, projectontwikkelaars en aannemers. Maar ook afdelingen binnen de gemeente voor het afgeven van de bouwvergunning. Vaak worden ook experts als (bouw)technische adviseurs ingehuurd voor specifieke werkzaamheden. Van groot belang is dat de gemeente als regisseur zorgt dat toegankelijkheid op de agenda staat tijdens het project en dat hierbij het PGW bij dit onderwerp een eigen rol krijgt in het bouwproces!

Toegankelijkheid per bouwfase

Een bouwproject kent verschillende bouwfasen. Per bouwfase zijn er diverse aandachtspunten voor toegankelijkheid.

1. Initiatieffase (initiatief/onderzoek/definitie en programma van eisen)

In de eerste fase van *initiatief, onderzoek en definitie* gaat het om de omschrijving van het doel van het bouwproject, de visie bij het gebouw helder met speerpunten (duurzaam, toegankelijk) en het uitzetten van de opdracht bij een architect.

Daarnaast wordt het *programma van eisen* opgesteld. Technische eisen, aantal kamers, functies in het gebouw en toegankelijkheidseisen.

Invalshoek PGW is hierbij om richtlijnen voor het Internationaal Toegankelijkheid Symbool (ITS) in te brengen, Handboek voor Toegankelijkheid, NEN Norm 1814 en CROW richtlijn toegankelijkheid in te brengen als check voor toegankelijkheid van het bouwproject.

2. Ontwerpfase (voorlopig ontwerp, definitief ontwerp en uitwerking en bestek)

Het *voorlopig ontwerp* zijn schetstekeningen waarbij vorm en indeling centraal staan. De gemeente heeft als eindverantwoordelijke de mogelijkheid het ontwerp goed te checken op het programma van eisen. Als de gemeente zelf geen opdrachtgever is, dient de gemeente de wettelijke basis onder de aandacht van derden te brengen. Architect geeft uitleg hoe het ontwerp is opgebouwd en wat knelpunten voor toegankelijkheid zijn. *Invalshoek PGW* bij voorlopig ontwerp is om ontoegankelijke situaties te ontdekken en in overleg met gemeente, architect en experts te zoeken naar oplossingen.

Bij het *definitief ontwerp* zijn de schetstekeningen verder uitgewerkt, nog geen materialisering en besluit over vorm en indeling staat vast. Ook hier van essentieel belang om ontwerp te checken op programma van eisen en specifiek voor toegankelijkheid voor te leggen aan PGW voor advies. Ontwerp is “definitief”, dus als er ontoegankelijkheden in zitten, zal het lastig zijn dit later nog aan te passen.

Als laatste fase bij het ontwerp gaat het om de *uitwerking, bestektekeningen*. In deze fase is de invulling voor toegankelijkheid, en het advies van het PGW, ook erg belangrijk. Welke materialen gaan gebruikt worden (stroef/glad)? Welke kleuren en welke kleurcontrasten komen er. De hoogte van de muren, eventueel vaste kasten, ramen, et cetera.

3. Realisering (werkvoorbereiding, uitvoering en oplevering)

In de fase van *werkvoorbereiding* worden afspraken met onderaannemers gemaakt. Belangrijk is dat ook onderaannemers goed op de hoogte worden gesteld van het belang van toegankelijkheid en de eisen die hiervoor zijn opgenomen.

Bij de *uitvoering* vindt de bouw daadwerkelijk plaats. Er kunnen situaties ontstaan waarbij men moet afwijken van de tekeningen. Als er aanpassingen moeten worden uitgevoerd, check deze op de gevolgen voor toegankelijkheid.

Tot slot is er de *oplevering* van het gebouw. Het bouwwerk wordt gecontroleerd door middel van een zogenaamde schouw en knelpunten worden opgelost. Om te schouwen is de invalshoek van het PGW het eerdere programma van eisen en het ITS als keurmerk.

4. Gebruik

Het gebouw wordt in *gebruik* genomen door zijn gebruikers. Tijdens gebruik worden eventueel kleine aanpassingen uitgevoerd. Daarnaast kunnen er obstakels ontstaan als het gebouw wordt ingericht. In voorkomende gevallen overlegt het PGW met de gebruikers van het gebouw.